Slaget vid Fraustadt

Svenskana dödade 19 gånger fler fiender än jämfört med egna förluster

Slaget vid Fraustadt

9 400 man svenskar 20 000 man

19 gånger fler dödade fiender än svenskar

13 700 sachsiska soldater
6 300 ryska soldater
32 kanoner

1 502 man svenskar
425 döda svenskar
1 077 sårade svenskar

14 677–15 900 man
7 377–8 000 döda
7 300–7 900 tillfångatagna

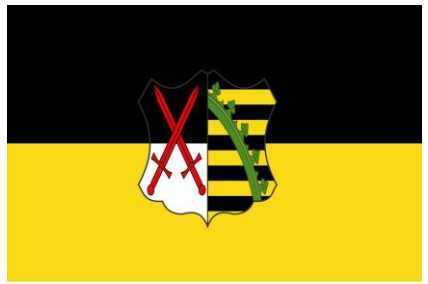

Slaget vid Fraustadt

Slaget vid Fraustadt var ett fältslag som ägde rum den 3 februari 1706 (enligt den svenska kalendern; 2 februari enligt den julianska och 13 februari enligt den gregorianska) vid staden Fraustadt i Polsk-litauiska samväldet (dagens Wschowa i Polen), i samband med den svenske kungen Karl XII:s fälttåg i Polen mellan 1701 och 1706 under stora nordiska kriget. Det stod mellan en svensk armékår under befäl av general Carl Gustaf Rehnskiöld och en sachsisk-rysk armé under befäl av general Johann Matthias von der Schulenburg.

Efter ett fem år långt fälttåg i Polen hade Karl XII intagit flera polska städer och tvingat den polske kungen August II att abdikera från sin tron i Polen till förmån för adelsmannen Stanisław Leszczyński. August II hade fortfarande makt från sitt kurfurstendöme Sachsen, och med hjälptrupper från sin bundsförvant Peter I och Ryssland gjorde August II upp en krigsplan i syfte att omringa och förinta Karl XII:s huvudarmé. Efter att Karl XII fick underrättelser om de sachsisk-ryska planerna gjorde han en ilmarsch för att isolera den ryska armén vid staden Grodno, och avdelade en armékår under general Rehnskiölds befäl till att bevaka Polens västra gräns. August II ville ändå fullfölja krigsplanen, och i februari 1706 skickade han från Sachsen en armé på 20 000 soldater under Schulenburgs befäl mot Rehnskiölds armékår på 9 400 man, i syfte att besegra den och senare förena sig med de ryska trupperna vid Grodno. Rehnskiöld genomförde en krigslist i syfte att lura Schulenburg till en mer fördelaktig terräng för sitt kavalleri.

Slaget vid Fraustadt

Den 13 februari möttes arméerna utanför Fraustadt, där det svenska kavalleriet jagade bort det sachsiska kavalleriet och Rehnskiöld i samarbete med de svenska fotsoldaterna lyckades omringa och fullständigt krossa det sachsisk-ryska infanteriet. Tre fjärdedelar av armén stupade eller tillfångatogs efter slaget, medan de svenska förlusterna uppskattades till runt 1 400 soldater. Med hotet från August II avvärjt kunde Karl XII jaga bort de ryska trupperna vid Grodno, och i september tågade han in i Sachsen och tvingade August att sluta fred med Sverige.

Slaget vid Fraustadt blev en av Sveriges största segrar under stora nordiska kriget. Rehnskiölds taktik under slaget har jämförts med taktiken "dubbel omfattning", som fältherren Hannibal använde under slaget vid Cannae. I eftervärlden har slaget blivit ökänt för en massaker som ska ha drabbat de ryska krigsfångarna efter slaget, något som historiker har haft delade meningar om.

Slaget vid Fraustadt

August II den starke,[a] född 12 maj 1670 i Dresden i Sachsen, död 1 februari 1733 i Warszawa i Polen-Litauen, var kurfurste av Sachsen från 1694 och blev, genom mutor och politiskt rävspel, också vald till kung av Polen från 1697–1706 och sedan igen från 1709. Han var son till kurfurst Johan Georg III av Sachsen och kurfurstinna Anna Sofia av Danmark och Norge, kusin till kung Karl XII och drottning Ulrika Eleonora, och gift med Christiane Eberhardine av Brandenburg-Bayreuth.

År 1694 blev August oväntat kurfurste vid 24 års ålder, då hans barnlöse bror plötsligt dog. Då August ej stått närmast tronen hade han fått en helt annan uppfostran än brodern. Han hade som prins gjort långa resor och besökt Österrike, Frankrike, Spanien och Italien, där han njutit det goda livet.

Slaget vid Fraustadt

Den 12 februari 1700 inleddes stora nordiska kriget i och med att Polens kung och Sachsens kurfurste August (II) den starke och hans sachsiska trupper korsade floden Düna och belägrade staden Riga i den svenska provinsen Livland. Samtidigt med August II:s angrepp beordrade kung Fredrik IV av Danmark sina danska trupper att invadera hertigdömet Holstein-Gottorp, Sveriges bundsförvant sedan flera år tillbaka. Ryssland bröt freden först i augusti samma år. I september invaderade ryska trupper under tsar Peter I den svenska provinsen Ingermanland och inledde en belägring av Narva i Estland. Dessa tre länder hade i hemlighet enats om en gemensam pakt som gick ut på att anfalla Sverige från tre fronter, och vart och ett hade som syfte att vinna tillbaka de landområden som förlorats till Sverige under tidigare krig.
Den svenska armén under kung Karl XII:s befäl avvärjde först det danska hotet genom en framgångsrik landstigning vid Humlebæk på Själland den 25 juli 1700, vilket tvingade Fredrik IV att dra sig ur kriget den 8 augusti samma år under freden i Traventhal. Därefter tvingades ryssarna utrymma Ingermanland efter deras förkrossande nederlag mot Karl XII:s huvudarmé i slaget vid Narva den 20 november.
Året efter den 9 juli slog Karl XII en allierad sachsisk-polsk-rysk armé i slaget vid Düna, varefter han beslutade att invadera Polen för att avsätta kung August II som polsk kung. Under åren 1702 och 1704 mötte August II flera militära motgångar mot Karl XII, vilket ledde till att svenskarna kunde erövra både Warszawa och Kraków.

Slaget vid Fraustadt

Invasionen av Polen skedde samtidigt som det spanska tronföljdskriget bröt ut, vilket engagerade nästan hela Västeuropa och översteg det stora nordiska kriget i betydelse. Europas makter, som var upptagna av sina egna konflikter, kunde inte stödja Sverige, och Karl XII klargjorde att invasionen enbart berodde på svenska intressen. Invasionen försvagade dock de antifranska styrkorna, i synnerhet den Tysk-romersk kejsarens makt, eftersom Sachsen behövde sina trupper i Polen. Frankrike gynnades av den svenska närvaron nära de kejserliga arvländerna, vilket skapade osäkerhet bland de tyska furstehusen. Flera rykten cirkulerade också om att Karl XII hade planer på ett nytt religionskrig i Europa.

Efter flera sachsiska nederlag i slagen vid Kliszów, Pułtusk och Thorn, lyckades August II med hjälp av Peter I ingå ett nytt alliansfördrag som säkrade ryskt stöd i form av hjälptrupper och ekonomiska bidrag. Denna allians, förmedlad av den landsflyktige livländske adelsmannen Johann Patkul, syftade till att slå tillbaka mot svenskarna i Polen och rädda Livland från svensk kontroll. Samtidigt, i ett försök att få bort August från makten, stöttade Karl XII och hans allierade den polska konfederationen i deras krav på Augusts avsättning. Karl XII nominerade prins Jakob Sobieski som ny kung, vilket ledde till förhandlingar om en ny kung för Polen. Dessa förhandlingar, ledda av general Arvid Horn, var dock fyllda med komplikationer på grund av inblandning av den mäktige kardinalprimas Michał Stefan Radziejowski, som motsatte sig svensk inblandning och ville bevara polsk självständighet i valet av kung.

Slaget vid Fraustadt

Efter månader av förhandlingar och politisk manövrering lyckades Karl XII och Horn genomföra valet av vojvoden Stanisław Leszczyński som Polens nya kung i juli 1704. Valet, som övervakades av svenska trupper, betraktades som en svensk framgång men skapade en regering som helt och hållet var beroende av den svenska arméns stöd. Stanisław Leszczyński hade dock varken militära eller ekonomiska resurser och erkändes endast av Sverige som Polens kung.

Samtidigt hade August genomfört en oväntad militär operation. Genom att mobilisera en armé på 25 000 sachsiska, polska, litauiska och ryska soldater marscherade han mot Warszawa och återerövrade staden med relativt lite motstånd i augusti 1704. Denna seger, kombinerad med stöd från den ryske tsaren, stärkte tillfälligt Augusts position och underminerade den nyvalda regimens legitimitet under Stanisław Leszczyński. Många polska adelsmän övergav snabbt den svenska sidan och återvände till Augusts läger. Karl XII, som var upptagen med ekonomiska och militära operationer i södra Polen, blev överraskad av Augusts framgångar och insåg sent att hans egna planer för att konsolidera makten i Polen hotades.
Situationen visade på svårigheterna i att upprätthålla kontroll över Polen och vikten av att snabbt avsluta konflikten för att kunna vända uppmärksamheten mot det ryska hotet i de svenska Östersjöprovinserna.

Slaget vid Fraustadt

Händelserna visade också de skarpa kontraster som präglade kriget: medan Karl XII och hans generaler fokuserade på långsiktiga strategiska mål, utnyttjade August möjligheterna till snabba och överraskande framsteg, vilket ledde till ett tillfälligt återupplivande av hans makt i Polen.

Den svenska huvudarmén under Karl XII:s ledning hade under 1704 och 1705 genomgått en intensiv period av omstrukturering och förberedelser inför fortsatta strider, särskilt efter de långa marscherna och hårda fälttågen i Polen. Många svenska förband, inklusive Närke-Värmlands och Västerbottens regementen, hade genomfört långa och utmattande marscher genom Polen, vilket ledde till behovet av vila och återhämtning. När huvudarmén under sommaren 1705 slog vintervkarter vid Rawicz i Storpolen hade trupperna förstärkts med nyrekryteringar, nya vapen och uniformer, medan kavalleriet tränades enligt ett nytt excersisreglemente.

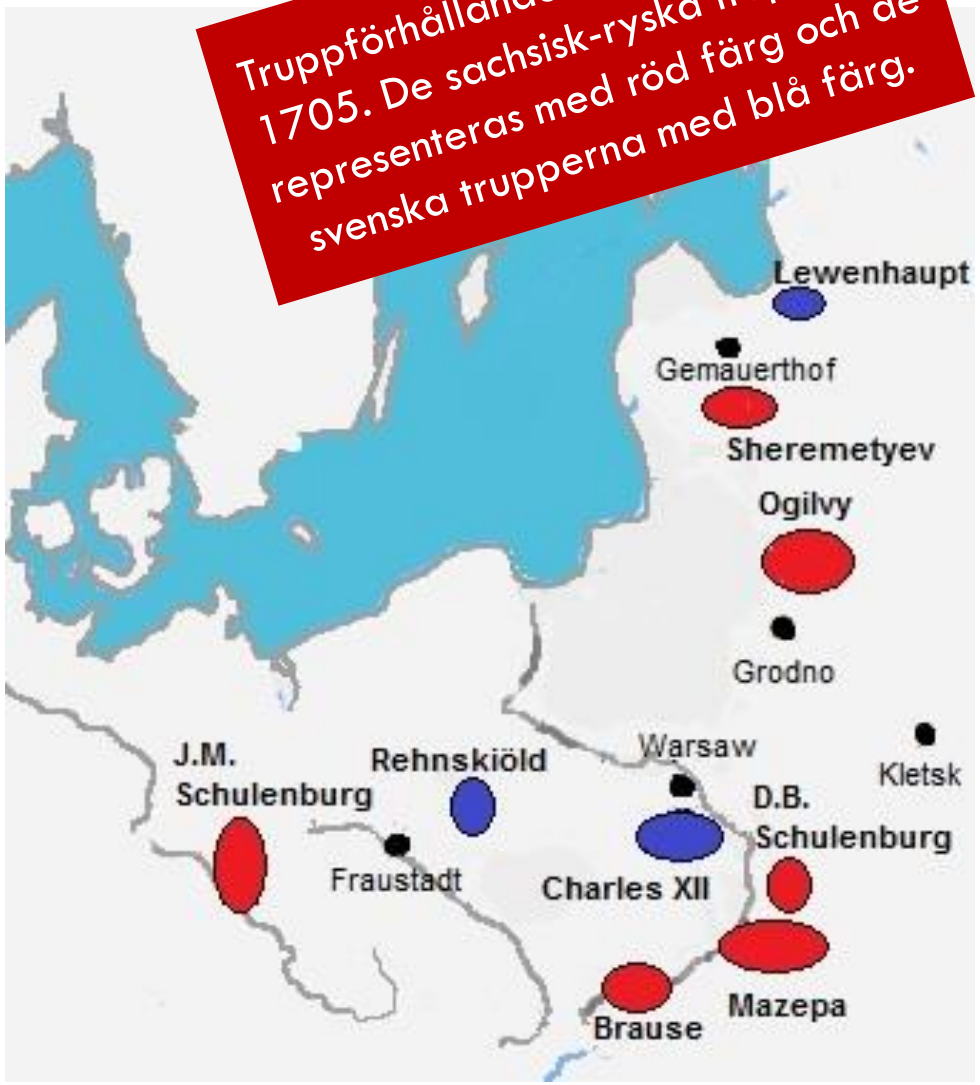

Slaget vid Fraustadt

Trots detta var de svenska resurserna begränsade och leveranserna från Sverige försenade, vilket förlängde uppehållet vid Rawicz. Det politiska och militära läget var samtidigt mycket komplicerat. Sverige stod inför ett tvåfrontskrig mot både Ryssland och Sachsen. Medan Karl XII och hans armé stred i Polen, fortsatte de ryska angreppen på Östersjöprovinserna, vilket resulterade i förluster som Ingermanland och Narva. I Polen hade Sverige dock lyckats med flera viktiga mål, inklusive avsättningen av August II och installationen av Stanislaw Leszczynski som en svensk marionettkung. Trots dessa framgångar förblev situationen instabil, då många polska stormän var opålitliga och deras lojalitet skiftade beroende på krigslyckan.
Den svenska strategin under 1705 stod inför svåra val: att antingen fortsätta att stödja Stanislaw i Polen eller att vända sig mot Ryssland för att försvara Östersjöprovinserna. Ett annat alternativ som övervägdes var en svensk invasion av Sachsen för att neutralisera Augusts hot från väster. Men detta skulle innebära att lämna Polen sårbart för ryska invasioner. Samtidigt ökade trycket från andra europeiska makter, särskilt efter den antifranska alliansens seger i slaget vid Blenheim 1704, vilket fick Danmark och Preussen att överväga att ingripa mot Sverige. De svenska förhandlingarna med Preussen för att säkra en allians gick trögt, eftersom Preussen hade egna territoriella ambitioner i Polen och Sverige inte kunde erbjuda tillräckliga garantier för att tillfredsställa dessa krav.

Slaget vid Fraustadt

Detta ledde till att Preussen förblev en potentiell fiende, och Sverige fortsatte att stå isolerat. Den svenska positionen försvårades ytterligare av yttre hot, särskilt från Danmark, som länge hade väntat på en chans att återinträda i det stora nordiska kriget, och från Preussen, vars diplomatiska förhandlingar med Ryssland och Sachsen förvärrade situationen. Den svenska strategin under 1705 stod inför svåra val: att antingen fortsätta att stödja Stanislaw i Polen eller att vända sig mot Ryssland för att försvara Östersjöprovinserna. Ett annat alternativ som övervägdes var en svensk invasion av Sachsen för att neutralisera Augusts hot från väster. Men detta skulle innebära att lämna Polen sårbart för ryska invasioner. Samtidigt ökade trycket från andra europeiska makter, särskilt efter den antifranska alliansens seger i slaget vid Blenheim 1704, vilket fick Danmark och Preussen att överväga att ingripa mot Sverige. De svenska förhandlingarna med Preussen för att säkra en allians gick trögt, eftersom Preussen hade egna territoriella ambitioner i Polen och Sverige inte kunde erbjuda tillräckliga garantier för att tillfredsställa dessa krav. Detta ledde till att Preussen förblev en potentiell fiende, och Sverige fortsatte att stå isolerat. Den svenska positionen försvårades ytterligare av yttre hot, särskilt från Danmark, som länge hade väntat på en chans att återinträda i det stora nordiska kriget, och från Preussen, vars diplomatiska förhandlingar med Ryssland och Sachsen förvärrade situationen. Under tiden smiddes planer mellan Ryssland och Sachsen för att gemensamt besegra Karl XII:s styrkor i Polen, där deras mål var att locka den svenska armén i en fälla genom att kombinera sina styrkor i ett avgörande slag.

Slaget vid Fraustadt

Den svenska armén tillbringade första halvan av 1705 nära Rawicz för att säkra kröningen av Stanisław Leszczyński. De allierade ryska, sachsiska och polska trupperna kraftsamlades i Litauen för en gemensam offensiv mot svenskarna. De allierade bestod av fyra kontingenter: den ryska huvudarmén på 50 000 man under fältmarskalk Georg Benedikt von Ogilvy nära Polotsk, 8 000 ryssar och 10 000 litauer lojala mot August II nära Vilnius, omkring 6 000 polacker och 3 500 sachsare under general Otto Arnold Paijkull i Brest-Litovsk, samt 20 000 kosacker under hetman Ivan Mazepa i Volynien. I Sachsen mobiliserades den sachsiska huvudarmén på 20 000 man under general Johann Matthias von der Schulenburg. De allierade hade därmed en massiv fördel med nästan 120 000 man mot de 35 000 svenskar och 10 000 polacker och litauer som fanns i Polen under Karl XII, samt ytterligare 6 000 svenskar under generallöjtnant Adam Ludwig Lewenhaupt i Kurland. I mars 1705 höll den ryske fältmarskalken Boris Sjeremetev ett möte med Paijkull för att enas om en gemensam strategi för kampanjen. Strategin grundade sig på en plan utvecklad av Johann Patkul redan 1703, som syftade till att neutralisera den svenska armén. Planen var att locka Karl XII och den svenska huvudarmén österut mot Brest-Litovsk, där de skulle mötas av de kombinerade ryska och sachsiska trupperna, medan den sachsiska huvudarmén skulle anfalla svenskarna bakifrån. Ett kompromissbeslut togs om att Sjeremetev skulle engagera Lewenhaupt samtidigt som Ogilvy marscherade mot den befästa staden Grodno. I början av juli 1705 inleddes de sachsisk-ryska planerna med att Sjeremetev marscherade mot Lewenhaupt i Kurland.

Slaget vid Fraustadt

Den 26 juli möttes arméerna i slaget vid Gemauerthof där ryssarna besegrades, men Lewenhaupt drog sig tillbaka till Riga på grund av egna förluster, vilket lämnade Kurland öppet för Peter I att ockupera. Detta säkrade ryggen på Ogilvys armé, som var på väg mot Grodno. Fem dagar senare, den 31 juli, nådde Paijkull Warszawas utkanter och försökte avbryta Stanisław Leszczyńskis kröning i ett överraskningsanfall. De svenska styrkorna under generallöjtnant Carl Nieroth, som försvarade staden, vann en avgörande seger och tillfångatog Paijkull samt hemliga dokument som avslöjade en möjlig rysk attack mot Warszawa. Efter att ha fått denna information vid Rawicz, marscherade Karl XII den 29 juli närmare Warszawa för att skydda staden tills Leszczyńskis kröning var avslutad. Den 15 september tog Peter I staden Mitau i Kurland. Trots vissa framgångar för de allierade, fullbordades Leszczyńskis kröning den 4 oktober. Senare, den 25 oktober, försökte de allierade förstöra bron över floden Weichsel från Warszawa till Praga för att bromsa de svenska truppernas rörelser, men attacken avvärjdes. En månad senare, den 28 november, slöts fred mellan Sverige och Polen, vilket stärkte Sveriges position i Polen. Karl XII kunde nu marschera mot den ryska armén under Ogilvy, vars 28 000 trupper var stationerade vid Grodno. Efter förseningar på grund av dåligt väder, bröt Karl XII upp från sitt vinterkvarter i Blónie den 9 januari 1706 och närmade sig Grodno med en armé på 30 000 svenska och polska soldater. Karl XII genomförde en snabb vintermarsch som överraskade de allierade och nådde Grodno den 24 januari, vilket tvingade fienderna att stanna kvar i staden.

Slaget vid Fraustadt

För general Rehnskiöld var det en komplex och utmanande uppgift att samordna och förflytta olika svenska regementen med begränsad kommunikation via kurirer. Trots dessa hinder lyckades han samla trupperna och inledde en intensiv spanings- och spionverksamhet för att förstå fiendens rörelser, särskilt den sachsiska arméns sammandragningar vid staden Guben i nordöstra Sachsen under augusti 1705. Sachsarnas aktiviteter i Guben väckte oro hos svenskarna, då staden oftast hade fungerat som utgångspunkt för deras militära operationer mot Polen. Rehnskiöld intensifierade sina insatser för att få mer exakt information om sachsarnas intentioner, vilket ledde till en strid ström av rapporter från spioner och desertörer. Det fanns dock motstridiga uppgifter om sachsarnas planer, vilket skapade stor osäkerhet inom den svenska ledningen. Denna osäkerhet tvingade Rehnskiöld att vidta försiktighetsåtgärder och förbereda sina trupper för en eventuell sachsisk attack, samtidigt som han arresterade misstänkta spioner och försökte sortera de olika underrättelserna.

Slaget vid Fraustadt

Den sachsiska huvudarmén under Schulenburgs ledning hade snabbt mobiliserats efter August II:s uppbrottsorder den 10 januari 1706. Schulenburg var en rutinerad militär ledare; genom sina strider mot svenskarna vid Kliszów, Posen och Punitz hade Schulenburg lyckats utmärka sig som en modig och kompetent officer och åtnjuta sig av August II:s förtroende. Optimismen i Sachsen var stor, både bland militära ledare och befolkningen, då man trodde att man snart skulle kunna besegra Rehnskiölds armékår och därmed bana väg för en bredare seger mot Karl XII och hans allierade. Denna optimism hade dock lett till att viktiga förberedelser för kampanjen försummats. Proviantförråden var otillräckliga och armén hade inte ens en ordentlig krigskassa för att betala soldaternas löner. Armén som Schulenburg skulle leda inkluderade 20 000 soldater samt ett stort antal civil personal. Soldaterna var av blandad kvalitet och rekryteringen hade varit en svår process under hela kriget.

Slaget vid Fraustadt

De ekonomiska problemen i Sachsen förvärrades av det krävande kriget. August hade vid flera tillfällen beordrat rådsmännen i Dresden att skaffa fram fler soldater, oftast genom tvångsrekrytering. Dessa metoder var impopulära och möttes med motstånd från befolkningen, vilket försvårade mobiliseringen ytterligare. Trots dessa utmaningar och brister i förberedelserna fortsatte armén sin marsch mot öst, med stora förväntningar om snara militära framgångar. Kriget hade tärt hårt på armén, som ständigt behövde reorganiseras på grund av de stora förlusterna och den svåra rekryteringssituationen. Det stora nordiska kriget fortsatte att ställa oerhörda krav på de stridande parterna, och Sachsen befann sig i en alltmer pressad situation. Schulenburgs armé hade varierade krigserfarenheter. De flesta soldaterna, inklusive utländska enheter som fransmän, schweizare och ryssar, hade flera års erfarenhet i sina hemländers arméer innan de gick i sachsisk tjänst.
Den 28 januari 1706 inledde Schulenburgs armé sin marsch österut mot Polen från staden Sorau i nordöstra Sachsen. Under marschen genom Schlesien möttes armén av stora logistiska utmaningar. Efter en svår övergång av floden Oder, där isen brast och orsakade fördröjningar och olyckor, var armén utmattad och tvingades slå kvarter vid byn Boyadel. Schulenburg beslutade att ge trupperna en vilodag för att återhämta sig innan marschen fortsatte. Trots de utmaningar som armén stod inför, fortsatte fälttåget med nya order från Schulenburg om att förfölja general Rehnskiölds armékår. Men de dåliga förhållandena och bristen på proviant och hästfoder gjorde att situationen för armén var långt ifrån idealisk.

Slaget vid Fraustadt

Carl Gustaf Rehnskiöld (skrev sig Rehnschiöldt), född 6 augusti 1651 i Stralsund, död 29 januari 1722 i Läggesta gästgivaregård utanför Mariefred, var en svensk greve och militär. Han var Karl XII:s lärare i krigskonst och närmaste militäre rådgivare, och fungerade även som ställföreträdande överbefälhavare för den karolinska armén, en armé som han bistod både i dess utbildning och utveckling.

Rehnskiöld var uppvuxen i Svenska Pommern och studerade vid Lunds universitet under filosofen Samuel von Pufendorf. 1673 gick han i svensk krigstjänst och deltog i slagen vid Halmstad, Lund och Landskrona under skånska kriget, där han befordrades till överstelöjtnant och generaladjutant. Efter kriget var han som regementschef, handledare till hertig Fredrik IV under Pfalziska tronföljdskriget och guvernör över Skåne.

Slaget vid Fraustadt

I stora nordiska kriget stod han närmast Karl XII i den karolinska arméns operativa ledning och ritade stridsplanerna inför landstigningen vid Humlebæk och i fältslagen vid Narva, Düna och Kliszów. I slaget vid Fraustadt 1706 förde han självständigt armébefäl och slog en sachsisk-rysk armé under befäl av fältmarskalk Schulenburg. För sina förtjänster befordrades Rehnskiöld till fältmarskalk och upphöjdes till greve. I Karl XII:s fälttåg mot Ryssland förde Rehnskiöld befäl i slaget vid Holowczyn och stormningen av Veprik, där han blev svårt skadad. Efter att Karl XII blivit skjuten i foten tog Rehnskiöld över befälet för den svenska armén i slaget vid Poltava 1709, där svenskarna led ett avgörande nederlag.

Efter slaget blev Rehnskiöld krigsfånge i Ryssland och tillbringade åren med att tillsammans med greve Carl Piper driva ett förvaltningskontor i Moskva för att bistå de övriga svenska krigsfångarna. Rehnskiöld blev utväxlad 1718 och kom sedan till belägringen av Fredriksten strax innan Karl XII blev skjuten till döds. Efteråt tjänade Rehnskiöld som befälhavare i västra Sverige och dog 1722 i sviterna av en gammal granatskada.

Slaget vid Fraustadt

Rehnskiöld föddes den 6 augusti 1651 i Stralsund i Svenska Pommern som son till regeringsrådet i Pommern Gerdt Antoniison Rehnskiöld (1610–1658), ursprungligen Keffenbrinck, och Birgitta Torskeskål (död 1655), som var systerdotter till friherre Johan Adler Salvius. Ätten Keffenbrinck härstammade från Westfalen, och dess stamsäte var borgen Rehne i den norra delen av provinsen Münsterland.
Carl Gustaf Rehnskiöld var åttonde i ordningen av makarna Rehnskiölds elva barn.

Slaget vid Fraustadt

Slaget vid Narva (1870) av Otto August Mankell.

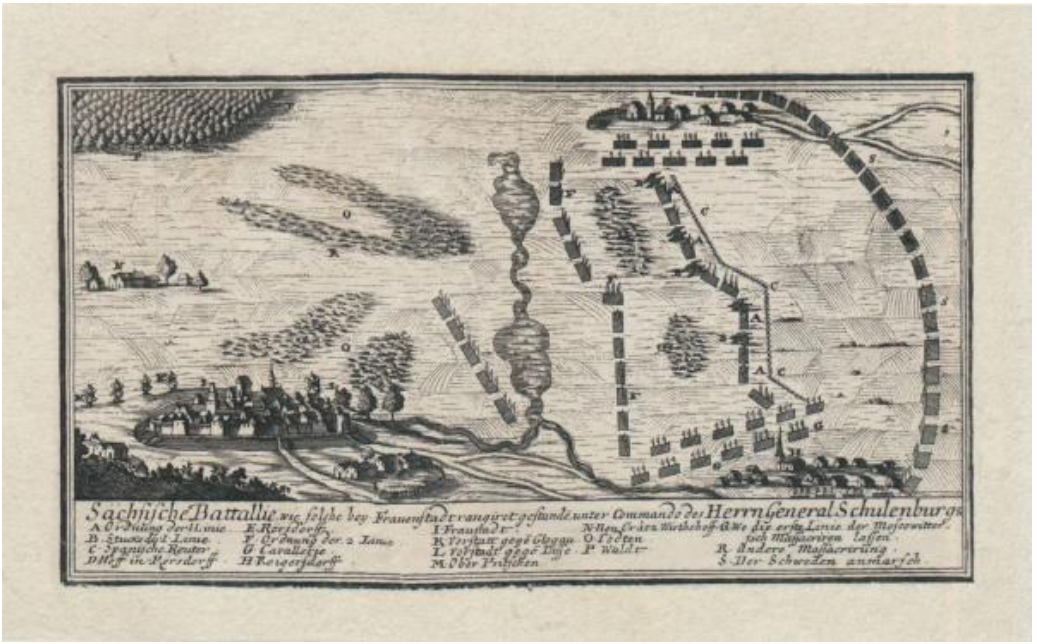

Slaget vid Fraustadt (1706) av okänd konstnär.

Slaget vid Fraustadt

Rehnskiöld beslöt sig för att omedelbart anfalla Schulenburgs armé och förinta den innan August II:s trupper skulle hinna fram, trots att den förre hade dubbelt så omfattande trupper och hade tillgång till kanoner, som Rehnskiöld saknade. 31 januari nådde Rehnskiöld fram till byn Fraustadt nära den sachsiska gränsen. Schulenburgs armé hade redan anlänt dit, och intog en stark ställning med omkring 16 000 sachsisk-ryska fotsoldater i centern, understödda av 37 artilleripjäser, och 4 000 sachsiska ryttare som täckte centerns flanker. Rehnskiöld hade endast 9 400 stridsdugliga soldater, varav 3 700 fotsoldater och 5 700 ryttare. Han hade därmed en övervikt i antalet ryttare, och ämnade att utföra en riskabel "dubbel omfattning". Han ställde upp en uttunnad center, bestående av fotsoldater och vissa kavalleriförband, och två starka kavalleriflyglar, där den högra skulle ledas av Rehnskiöld själv. Den svenska centern skulle ta emot sachsarnas frontala anfall, medan de starka kavalleriflyglarna skulle anfalla med full kraft mot sachsarnas flanker, slå ut dessa och sedan hugga den sachsiska centern i ryggen. Rehnskiöld gav anfallssignal vid middagstid den 3 februari 1706. Slaget vid Fraustadt inleddes med att svenskarnas två flyglar avancerade snabbare än centern, vilket gjorde att svenskarnas slaglinje blev böjd, vilket Schulenburg uppfattade som ett svaghetstecken. De svenska flyglarna sprängde dock de sachsiska flankerna och drev bort deras kavalleri. Flyglarna svängde sedan inåt och slöt ringen runt den sachsisk-ryska centern, där manfallet blev stort och Schulenburg försökte slå till reträtt. Schulenburg lyckades undkomma, men stora delar av hans soldater blev nedstuckna av de svenska ryttarna och återstoden ringades in och tillfångatogs.

Slaget vid Fraustadt

Efter två timmars strid hade 7 377 man i Schulenburgs armé stupat och mellan 7 300 och 7 900 togs tillfånga; bland dessa var omkring 2 000 sårade. Bland Rehnskiölds trupper hade 400 stupat och 1 000 sårats. Av de sachsiska fångarna kom många att anställas i svensk krigstjänst och bildade ett bayerskt regemente och en fransk respektive en schweizisk bataljon. Rehnskiölds namn kom därefter att vara knutet till en massaker som ska ha inträffat kort efter slaget. I vittnesmål från löjtnant Joachim Matthiæ Lyth och överstelöjtnant Nils Gyllenstierna uppgavs att Rehnskiöld givit order om att ryska krigsfångar, uppåt 500 i antal, skulle massakreras utan pardon.

"H:s Exell:s H:r General Renschiöld straxt formera en cretz af dragoner, cavallerie och infanteri, utj hwilken sig alla öfwerblefne ryssar församla måste, ungefär wid pas 500 man, som straxt utan någon nåd i cretzen blefwo ihiälskutne och ihiälstuckne, att de föllo öfwer hwarandra som slacktefår."

Fransk gravyr från 1707 som föreställer de sachsiska soldaternas kapitulation inför Rehnskiöld efter slaget vid Fraustadt.

Slaget vid Fraustadt

Rehnskiölds beslut om massakern har fördömts av historiker som Eirik Hornborg, Sverker Oredsson och Peter Englund. Andra historiker som August Quennerstedt och Gustaf Adlerfelt ansåg att denna massaker inte skedde på order av Rehnskiöld, utan ska ha inträffat under den desperata slutstriden. Massakerns faktiska existens ifrågasattes helt av historikerna Henning Hamilton och Oskar Sjöström, som ansåg att de övriga historikerna misstolkat eller förväxlat denna händelse med de svenska ryttarnas förföljelse av de flyende trupperna, då tusentals ryska och sachsiska soldater blev offer. Även historikern Jan von Konow har ifrågasatt sanningshalten i Joachim Lyths vittnesmål.
Segern vid Fraustadt gav en lamslående effekt i Danmark, Ryssland och Sachsen och orsakade chockvågor runtom i Europa: i Frankrike firades segern med jubel och i Preussen byttes den nyckfulla politiken genast ut till svenskvänlig. I juni samma år blev Rehnskiöld upphöjd i grevligt stånd (1719 introducerades den grevliga ätten Rehnskiöld på Riddarhuset under nummer 48).

Slaget vid Fraustadt blev en av Sveriges största segrar under stora nordiska kriget. Rehnskiölds taktik under slaget har jämförts med taktiken "dubbel omfattning", som fältherren Hannibal använde under slaget vid Cannae. I eftervärlden har slaget blivit ökänt för en massaker som ska ha drabbat de ryska krigsfångarna efter slaget, något som historiker har haft delade meningar om.

Hannibal
Han anses vara en av de absolut främsta fältherrarna genom tiderna

Slaget vid Fraustadt

Med den sachsiska huvudarmén besegrad hade den svenska armén en chans att gå in i Sachsen och tvinga ut August II ur kriget mot Sverige. I augusti återförenades Karl XII med Rehnskiölds armé. Den samlade armén passerade det kejserliga Schlesien och i september gick svenskarna i kvarter i Sachsen. I slottet Altranstädt utanför Leipzig den 14 september undertecknades ett fredsfördrag mellan Sverige och Sachsen. I fördraget tvingades August II bryta allt samröre med sina allierade, avstå från den polska kronan och erkänna Stanisław Leszczyński som ny kung. Den svenska armén förlades under ett år i Sachsen, och till dess underhåll tog man ut betydande krigsskatter av de sachsiska ständerna. Under denna tid blev Karl XII:s högkvarter i Altranstädt ett centrum för fester och gästabud liksom en av den europeiska storpolitikens brännpunkter. Flera furstar, diplomater och militärer från hela Västeuropa samlades för att träffa den segerrike kungen och dennes trupper. En av besökarna var den beryktade engelske fältherren John Churchill, som i ett samtal med Karl XII övertalade kungen att inte blanda sig i spanska tronföljdskriget, som utspelades parallellt med stora nordiska kriget. Karl XII beslutade att rusta upp sin armé för att gå österut mot sin siste motståndare, tsar Peter och Ryssland.

Carl Gustaf Rehnskiöld (okänt år) av David von Krafft.